

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 7. augusta 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky – Pôsobnosť – Postúpenie pohľadávky – Zmluva o úvere uzavretá so spotrebiteľom – Kritériá na posúdenie nekalej povahy podmienky tejto zmluvy stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania – Dôsledky tejto nekalej povahy“

V spojených veciach C-96/16 a C-94/17,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutím Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelona (Súd prvého stupňa č. 38 Barcelona, Španielsko) z 2. februára 2016 a doručený Súdnemu dvoru 17. februára 2016, a rozhodnutím Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) z 22. februára 2017 a doručený Súdnemu dvoru 23. februára 2017, ktoré súvisia s konaniami:

Banco Santander SA

proti

Mahamadouvi Dembovi,

Mercedes Godoyovej Bonetovej (C-96/16),

a

Rafael Ramón Escobedo Cortés

proti

Banco de Sabadell SA (C-94/17),

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça, podpredseda Súdneho dvora A. Tizzano (spravodajca), sudcovia E. Levits, A. Borg Barthet a F. Biltgen,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 10. januára 2018,

* Jazyk konania: španielčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Banco Santander, SA, v zastúpení: A. M. Rodríguez Conde a J. M. Rodríguez Cárcamo, abogados,
- Banco de Sabadell SA, v zastúpení: A. M. Rodríguez Conde a J. M. Rodríguez Cárcamo, abogados,
- španielska vláda, v zastúpení: V. Ester Casas, splnomocnená zástupkyňa,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: J. Baquero Cruz, N. Ruiz García, M. van Beek a A. Cleenewerck de Crayencour, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. marca 2018,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).
- 2 Tieto návrhy boli podané v rámci sporov medzi jednak Banco Santander SA na jednej strane a pani Mercedes Godoyovou Bonetovou a pánom Mahamadouom Dembaom na druhej strane (C-96/16), a jednak medzi pánom Rafaelom Ramónom Escobedom Cortésom a Banco de Sabadell SA (C-94/17) vo veci plnenia zmlúv o úvere uzavretých medzi týmito stranami.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Trináste odôvodnenie smernice 93/13 stanovuje:

„keďže sa v zákonných alebo regulačných opatreniach členských štátov, ktoré priamo alebo nepriamo určujú podmienky spotrebiteľských zmlúv, nepredpokladá, že budú obsahovať nekalé podmienky; keďže sa z toho dôvodu nejaví potrebné zaoberať sa podmienkami odrážajúcimi povinné zákonné alebo regulačné opatrenia...; keďže v tomto ohľade znenie „kogentné zákonné alebo regulačné opatrenia“ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody“.

- 4 Článok 1 tejto smernice stanovuje:

„1. Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa [týkajú] nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.

2. Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia... nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“

5 Článok 3 ods. 1 a 3 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

...

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.“

6 Článok 4 ods. 1 tejto istej smernice znie:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.“

7 Podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

8 Článok 7 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvisl[é]mu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

9 Článok 8 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia [ustanovenia – *neoficiálny preklad*] kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

10 Bod 1 písm. e) prílohy tejto istej smernice zahŕňa do zoznamu podmienok uvedených v článku 3 ods. 3 tejto smernice podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je „požadovať od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu“.

Španielske právo

Ustanovenia o postúpení pohľadávky

11 Článok 1535 Código Civil (občiansky zákonník), ktorý upravuje právo dlžníka odkúpiť svoj dlh v prípade prevodu pohľadávky, stanovuje:

„V prípade odkúpenia spornej pohľadávky môže dlžník dosiahnuť jej zánik tým, že nadobúdateľovi uhradí cenu, ktorú tento zaplatil, ako aj náklady, ktoré mu vznikli, a úroky z ceny odo dňa tejto platby.

Pohľadávka sa považuje za spornú, keď je návrh na súd, ktorý sa jej týka, predmetom námietky.

Dlžník môže vykonať svoje právo v lehote deviatich dní od podania žiadosti o uhradenie zo strany nadobúdateľa.“

- 12 Substitúciu prevodcu pohľadávky nadobúdateľom v prebiehajúcich súdnych konaniach upravujú články 17 a 540 Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (zákon č. 1/2000 o občianskom súdnom konaní) zo 7. januára 2000 (BOE č. 7 z 8. januára 2000, s. 575, ďalej len „občiansky súdny poriadok“), uvedený článok 17 sa uplatní v konaniach vo veci samej a uvedený článok 540 v konaniach o vymáhaní.

Ustanovenia o nekalých podmienkach

- 13 Článok 82 texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (konsolidovaný text všeobecného zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov a ďalších doplnujúcich zákonov), schválený Real Decreto Legislativo 1/2007 (legislatívny kráľovský dekrét č. 1/2007) zo 16. novembra 2007 (BOE č. 287 z 30. novembra 2007, s. 49181, ďalej len „LGDCU“), stanovuje:

„Za nekalé podmienky sa považujú všetky zmluvné ustanovenia, ktoré neboli individuálne dohodnuté, a všetky praktiky, ktoré neboli výslovne schválené, pokiaľ v rozpore s požiadavkou dobrej viery spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa a užívateľa.“

- 14 Článok 85 ods. 6 LGDCU stanovuje, že nekalé sú „podmienky, ktoré požadujú od spotrebiteľa a užívateľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu“. Toto ustanovenie preberá ustanovenia článku 3 ods. 1 a 3 v spojení s bodom 1 písm. e) prílohy smernice 93/13, pričom spresňuje, že v španielskom práve sa druh podmienky uvedenej v tomto bode 1 písm. e) stále považuje za nekalú.

Judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko)

- 15 Z návrhu vnútroštátneho súdu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-94/17 vyplýva, že v jeho rozsudkoch č. 265/2015 z 22. apríla 2015, č. 470/2015 zo 7. septembra 2015 a č. 469/2015 z 8. septembra 2015 (ďalej len „rozsudky z 22. apríla, 7. a 8. septembra 2015“), Tribunal Supremo (Najvyšší súd) rozhodol, že v prípade neexistencie zákonných kritérií, z ktorých by vyplynuli jasné pravidlá na účely posúdenia nekalej povahy jednostranne stanovených podmienok, ktoré vymedzujú sadzbu úrokov z omeškania v zmluvách o osobnom úvere uzavretých so spotrebiteľmi, španielsky súd prvého stupňa a španielsky odvolací súd uplatnili odlišné kritériá. Vyplynula z toho veľká právna neistota a svojvoľné rozdielne zaobchádzanie so spotrebiteľmi v závislosti od súdu prejednávajúceho spor. Významné rozdiely existovali aj pri určení dôsledkov prípadnej nekalej povahy týchto podmienok.
- 16 V dôsledku toho sa Tribunal Supremo (Najvyšší súd) na účely ukončenia tohto stavu právnej neistoty a týchto rozdielov domnieval, že je potrebné vymedziť kritériá na posúdenie nekalej povahy uvedených podmienok a určiť tieto dôsledky.
- 17 Na tento účel Tribunal Supremo (Najvyšší súd) na jednej strane uviedol, že v súlade s článkom 85 ods. 6 LGDCU sú podmienky, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu, nekalé. Tento súd na druhej strane analyzoval vnútroštátne ustanovenia uplatniteľné v prípade omeškania dlžníka s plnením svojho platobného záväzku pri neexistencii dohody medzi stranami v rôznych oblastiach, ako aj sadzbu úrokov z omeškania, ktoré sú všeobecne stanovené v zmluvách o úvere, ktoré boli individuálne dohodnuté so spotrebiteľmi.

- 18 V tejto analýze dospel k záveru, že jednostranne stanovené podmienky zmlúv o osobnom úvere uzavretých so spotrebiteľmi týkajúce sa úrokov z omeškania zodpovedajúce kritériu, podľa ktorého sadzba týchto úrokov prevyšuje o viac ako dva percentuálne body sadzbu bežných úrokov dohodnutú medzi zmluvnými stranami, musia byť vyhlásené za nekalé.
- 19 Tribunal Supremo (Najvyšší súd) totiž uviedol, že stanovenie takejto sadzby úrokov z omeškania vedie k neodôvodnenému rozdielu v porovnaní s percentuálnou sadzbou stanovenou vnútroštátnymi ustanoveniami uplatniteľnými v prípade omeškania dlžníka s plnením jeho platobného záväzku uvedenými v bode 17 tohto rozsudku a že predajca alebo dodávateľ nemôže dôvodne očakávať, že by spotrebiteľ, s ktorým by sa zaobchádzalo spravodlivo, súhlasil v rámci individuálneho dojednaní s podmienkou stanovujúcou úroky s takou sadzbou.
- 20 Pokiaľ ide o dôsledky nekalej povahy predmetných podmienok, Tribunal Supremo (Najvyšší súd) konštatoval, že vo veciach, o ktorých rozhodoval, spočívala sadzba úrokov z omeškania stanovená týmito podmienkami vo zvýšení sadzby bežných úrokov o určitý počet percentuálnych bodov. Z toho vyplýva, že v prípade, ak by boli uvedené podmienky vyhlásené za nekalé, treba odstrániť v celom rozsahu navýšenie, ktoré úroky z omeškania predstavujú v porovnaní s bežnými úrokmi tak, že len tieto posledné uvedené úroky budú naďalej plynúť. Tento súd sa naopak domnieval, že nebolo potrebné odstrániť aj uvedené bežné úroky, ktoré si zachovali svoju funkciu odplaty za poskytnutú peňažnú sumu.
- 21 Riešenie prijaté v rozsudkoch z 22. apríla, 7. a 8. septembra 2015 sa rozsudkami č. 705/2015 z 23. decembra 2015, č. 79/2016 z 18. februára 2016 a č. 364/2016 z 3. júna 2016 rozšírilo na zmluvy o hypotekárnom úvere.

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-96/16

- 22 Dňa 2. novembra 2009 a 22. septembra 2011 pán Demba a pani Godoyová Bonetová uzavreli s bankovou inštitúciou Banco Santander dve zmluvy o úvere, prvú vo výške 30 750 eur so splatnosťou k 2. novembru 2014 a druhú vo výške 32 153,63 eura so splatnosťou k 22. septembru 2019. V súlade so všeobecnými podmienkami k týmto zmluvám boli uplatniteľné sadzby bežných úrokov a úrokov z omeškania v prvej zmluve 8,50 % a 18,50 % a v druhej zmluve 11,20 % a 23,70 %.
- 23 Keď pán Demba a pani Godoyová Bonetová prestali uhrádzať spoločnosti Banco Santander mesačné splátky stanovené v uvedených zmluvách, táto banková inštitúcia vyhlásila predčasnú splatnosť týchto zmlúv a na účely vymáhania pohľadávky, ktorú mala voči pánovi Dembovi a pani Godoyovej Bonetovej v celkovej výške 53 664,14 eura, podala na vnútroštátny súd, t. j. Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelona (Súd prvého stupňa č. 38 Barcelona, Španielsko), žalobu.
- 24 Hoci táto možnosť nie je stanovená v predmetných zmluvách, Banco Santander svoje pohľadávky 16. júna 2015 verejnou listinou previedla na tretiu osobu za cenu vo výške 3 215,72 eura, pričom vychádzala z relevantných ustanovení občianskeho zákonníka. Táto tretia osoba taktiež požiadala, aby mohla do konania o vymáhaní na vnútroštátnom súde vstúpiť namiesto Banco Santander, ktorá toto konanie začala.
- 25 Tento súd sa pýta na prípadné právo pána Dembu a pani Godoyovej Bonetovej odkúpiť ich dlh a dosiahnuť tak jeho zánik tým, že uhradia uvedenej tretej osobe sumu, ktorú za predmetný prevod zaplatila, navýšenú o uplatniteľné úroky, náklady a výdavky.

- 26 V tejto súvislosti zdôrazňuje, že hoci článok 1535 občianskeho zákonníka stanovuje takéto právo na odkúpenie, obmedzuje ho na tzv. „sporné“ pohľadávky, to znamená na tie, ktoré sú predmetom meritórnej námietky vo veci samej v rámci určovacieho konania. Tento článok teda nestanovuje možnosť, aby dlžník uplatnil takéto právo v rámci konania o vymáhaní pohľadávky, o akú ide v prejednávanej veci, alebo mimosúdneho prevodu, čo podľa vnútroštátneho súdu dostatočne nechráni záujmy spotrebiteľov. Uvedený súd dodáva, že takúto ochranu nezaručujú ani články 17 a 540 občianskeho súdneho poriadku, ktoré upravujú substitúciu prevodcu nadobúdateľom v prebiehajúcich súdnych konaniach, keďže tieto ustanovenia neobsahujú zmienku o práve dlžníka na odkúpenie svojho dlhu podľa článku 1535 občianskeho zákonníka.
- 27 V tomto kontexte vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti, najmä pokiaľ ide o zlučiteľnosť postupu predajcu alebo dodávateľa, ktorý spočíva, pri neexistencii osobitnej zmluvnej podmienky, v prevedení alebo odkúpení pohľadávky za nízku cenu bez toho, aby bol dlžník o tomto prevode vopred informovaný alebo s ním súhlasil a bez toho, aby mu bolo umožnené odkúpiť svoj dlh a dosiahnuť tak jeho zánik tým, že nadobúdateľovi uhradí sumu, ktorú zaplatil za tento prevod, navýšenú o uplatniteľné súvisiace náklady, úroky a výdavky, s právom Únie, predovšetkým so smernicou 93/13.
- 28 Okrem toho sa vnútroštátny súd pýta na skutočnosti, ktoré je potrebné zohľadniť pri skúmaní prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok, o ktoré ide vo veci samej, stanovujúcich uplatniteľnú sadzbu úrokov z omeškania a na dôsledky, ktoré možno z takejto nekalej povahy vyvodiť. V tejto súvislosti vyjadruje pochybnosti o zlučiteľnosti judikatúry vyplývajúcej z rozsudkov Tribunal Supremo (Najvyšší súd) z 22. apríla, 7. a 8. septembra 2015 so smernicou 93/13.
- 29 V tomto kontexte Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelona (Súd prvého stupňa č. 38 Barcelona, Španielsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. a) Je postup podnikateľského subjektu spočívajúci v prevode alebo odkúpení pohľadávky bez toho, aby mal spotrebiteľ možnosť dosiahnuť zánik dlhu tým, že nadobúdateľovi zaplatí cenu, úroky a výdavky, v súlade s právom Únie, konkrétne s článkom 38 [Charty základných práv Európskej únie]..., ako aj s článkom 4 ods. 2, článkom 12 a článkom 169 ods. 1 ZFEÚ?
- b) Je tento postup podnikateľského subjektu spočívajúci v odkúpení dlhu spotrebiteľa za nepatrnú sumu bez jeho vedomia alebo súhlasu, bez toho, aby bol tento postup uvedený vo všeobecných podmienkach alebo v nekalých podmienkach uvedených v zmluve a spotrebiteľ nemá možnosť zúčastniť sa na tejto transakcii tým, že si uplatní predkupné právo, v súlade so zásadami uvedenými v smernici [93/13], a teda aj so zásadou efektivity, ako aj s článkom 3 ods. 1 a článkom 7 ods. 1 tejto smernice?
2. a) V kontexte požiadavky zaručiť ochranu spotrebiteľov a užívateľov a dodržiavanie judikatúry, ktorou sa táto zásada vykonáva, je v súlade s právom Únie, so smernicou 93/13 a konkrétne s jej článkom 6 ods. 1 a článkom 7 ods. 1, ak sa ako jednoznačné kritérium stanoví, že v spotrebiteľských zmluvách o úveroch bez vecnej zábezpeky je jednostranne stanovená podmienka určujúca sadzbu úrokov z omeškania, ktorá o viac ako dva percentuálne body prevyšuje sadzbu [bežných] úrokov, nekalá?
- b) V kontexte požiadavky zaručiť ochranu spotrebiteľov a užívateľov a dodržiavanie judikatúry, ktorou sa táto zásada vykonáva, je v súlade s právom Únie, so smernicou 93/13 a konkrétne s jej článkom 6 ods. 1 a článkom 7 ods. 1, ak sa v dôsledku toho stanoví, že [bežné] úroky naďalej plynú až do úplného splatenia dlhu?“

Vec C-94/17

- 30 Pán Escobedo Cortés uzatvoril 11. januára 1999 s Caja de Ahorros del Mediterráneo, teraz Banco de Sabadell, zmluvu o hypotekárnom úvere vo výške 17 633,70 eura, ktorý sa splácal v mesačných splátkach. Zmluvné podmienky 3 a 3a tejto zmluvy stanovovali sadzbu bežných úrokov vo výške 5,5 % ročne s výhradou zmeny po prvom roku. V čase skutkových okolností vo veci samej bola táto sadzba 4,75 % ročne. Zmluvná podmienka 6 stanovovala sadzbu úrokov z omeškania vo výške 25 % ročne.
- 31 Pán Escobedo Cortés, ktorý sa dostal do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku, podal proti Banco de Sabadell žalobu o zrušenie najmä tejto poslednej uvádzanej podmienky z dôvodu jej nekalej povahy na Juzgado de Primera Instancia (Súd prvého stupňa, Španielsko).
- 32 Tento súd vyhlásil uvedenú podmienku za nekalú a v dôsledku toho usúdil, že uplatniteľná sadzba úrokov z omeškania by sa mala znížiť na limit stanovený v článku 114 ods. 3 Ley Hipotecaria (zákon o hypotékach), zmeneného Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, reštrukturalizácii dlhu a sociálnom nájme) zo 14. mája 2013 (BOE č. 116 z 15. mája 2013, s. 36373), čo zodpovedá sadzbe trikrát vyššej, ako je zákonná úroková sadzba. Toto rozhodnutie bolo potvrdené v odvolacom konaní rozsudkom Audiencia Provincial de Alicante (Provinčný súd v Alicante, Španielsko) z 18. septembra 2014.
- 33 Pán Escobedo Cortés podal proti tomuto rozsudku na Tribunal Supremo (Najvyšší súd) kasačný opravný prostriedok z dôvodu porušenia článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice 93/13. Zastával totiž názor, že vzhľadom na to, že podmienka zmluvy o úvere vo veci samej stanovujúca sadzbu z úrokov z omeškania bola vyhlásená za nekalú, z tejto zmluvy nemôžu vyplývať ani úroky z omeškania ani bežné úroky.
- 34 Podľa tohto súdu toto odvolanie vyvoláva pochybnosti, pokiaľ ide o výklad viacerých ustanovení tejto smernice, ktorých uplatnenie je nevyhnutné na rozhodnutie o tomto odvolaní, čo sa týka konštatovania nekalej povahy tejto podmienky a dôsledkov tejto nekalej povahy. Existujú konkrétne pochybnosti o súlade judikatúry vyplývajúcej z rozsudkov z 22. apríla 2015, 7. a 8. septembra 2015, ako aj z rozsudkov z 23. decembra 2015, 18. februára 2016 a 3. júna 2016, uvedených v bode 21 tohto rozsudku, s uvedenou smernicou.
- 35 Za týchto okolností Tribunal Supremo (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Bráni článok 3 v spojení s bodom 1 písm. e) prílohy a článok 4 ods. 1 smernice [93/13] judikatúre, podľa ktorej podmienka uvedená v zmluve o úvere, ktorá stanovuje sadzbu úrokov z omeškania, predstavujúcu ročnú sadzbu [bežných] úrokov stanovenú v zmluve zvýšenú o viac ako dva percentuálne body, neprimerane vysokú náhradu, ktorú musí zaplatiť spotrebiteľ, ktorý sa dostal do omeškania s plnením svojho platobného záväzku, a preto je nekalá?
2. Bráni článok 3 v spojení s bodom 1 písm. e) prílohy smernice [93/13] a článok 4 ods. 1, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 tejto smernice judikatúre, podľa ktorej sa pri posudzovaní nekalej povahy podmienky uvedenej v zmluve o úvere, ktorá stanovuje sadzbu úrokov z omeškania, za predmet skúmania nekalej povahy považuje zvýšenie nákladov, ktoré vyplýva z uvedených úrokov v porovnaní s [bežnými] úrokmi, pokiaľ predstavuje „neprimerane vysokú náhradu, ktorú musí zaplatiť spotrebiteľ, ktorý nesplnil svoj záväzok“, a stanovuje, že dôsledkom vyhlásenia tejto podmienky za nekalú musí byť úplné zrušenie uvedených zvýšených nákladov, takže až do splatenia úveru naďalej plynú už len [bežné] úroky?

3. V prípade, ak by odpoveď na druhú otázku bola kladná, má mať zrušenie podmienky, ktorá stanovuje sadzbu úrokov z omeškania z dôvodu, že je nekalá, iné účinky, aby boli zlučiteľné so smernicou [93/13], ako napríklad úplné zrušenie povinnosti platiť úroky, a to tak [bežné], ako aj z omeškania, alebo vznik povinnosti platiť zákonné úroky, ak si dlžník nesplní záväzok platiť splátky úveru v lehotách stanovených v zmluve?“

Konanie pred Súdny dvorom

- 36 Uzneseniami predsedu Súdneho dvora z 13. júla 2016 a z 5. apríla 2017 boli žiadosti Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelona (Súd prvého stupňa č. 38 Barcelona) a Tribunal Supremo (Najvyšší súd) o prejednanie vecí C-96/16 a C-94/17 v skrátenom súdnom konaní podľa článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora zamietnuté.
- 37 Rozhodnutím Súdneho dvora z 21. novembra 2017 sa tieto dve veci na účely ústnej časti konania a rozsudku spojili.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke písm. a) a o prvej otázke písm. b) vo veci C-96/16

- 38 Svojou prvou otázkou písm. a) a prvou otázkou písm. b) vo veci C-96/16, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že bráni postupu predajcu alebo dodávateľa, ktorý spočíva v prevode alebo odkúpení pohľadávky, ktorú má voči spotrebiteľovi bez toho, aby bola možnosť takéhoto prevodu upravená v zmluve o úvere uzavretej s týmto spotrebiteľom, bez toho, aby bol spotrebiteľ vopred informovaný o tomto prevode alebo k tomuto prevodu udelil svoj súhlas, a bez toho, aby mu bolo umožnené odkúpiť svoj dlh a dosiahnuť tak jeho zánik tým, že nadobúdateľovi zaplatí sumu, ktorú nadobúdateľ zaplatil za uvedený prevod, navýšenú o uplatniteľné náklady, úroky a výdavky.
- 39 V tejto súvislosti, ako uviedol generálny advokát v bode 43 svojich návrhov, zo znenia článku 1 ods. 1 a článku 3 ods. 1 smernice 93/13, ako aj zo všeobecnej systematiky tejto smernice vyplýva, že táto smernica sa uplatňuje len na zmluvné podmienky, s výnimkou bežných postupov.
- 40 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že žiadna podmienka zmlúv, o ktoré ide vo veci samej, nestanovuje ani neupravuje možnosť, aby Banco Santander mohla previesť na tretiu osobu pohľadávku, ktorú má voči dlžníkom vo veci samej, ako aj prípadné právo týchto dlžníkov odkúpiť svoj dlh od tejto tretej osoby. K tomuto prevodu tak došlo na základe relevantných ustanovení občianskeho zákonníka.
- 41 Z toho vyplýva, že uvedená smernica sa neuplatňuje na postupy uvedené v prvej otázke písm. a) a v prvej otázke písm. b) vo veci C-96/16 v prípade neexistencie akejkoľvek zmluvnej podmienky v tejto súvislosti.
- 42 Pokiaľ sa vnútroštátny súd týmito otázkami pýta, či smernica 93/13 bráni vnútroštátnym ustanoveniam upravujúcim prevod pohľadávky, ako aj substitúciu prevodcu nadobúdateľom v prebiehajúcich súdnych konaniach, ktorá je uvedená v článku 1535 občianskeho zákonníka, ako aj v článkoch 17 a 540 občianskeho súdneho poriadku, keďže tieto ustanovenia nezaručujú dostatočnú ochranu záujmov spotrebiteľov z dôvodov pripomenutých v bode 26 tohto rozsudku, treba uviesť, že v súlade s článkom 1 ods. 2 tejto smernice zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, nepodliehajú ustanoveniam uvedenej smernice.

- 43 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora, ako vyplýva z trinásteho odôvodnenia smernice 93/13, vylúčenie z pôsobnosti tejto smernice stanovené v článku 1 ods. 2 smernice sa vzťahuje na ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré platia medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu, alebo ustanovenia, ktoré sa uplatnia automaticky, to znamená v prípade, ak medzi stranami nedošlo v tejto súvislosti k inej dohode. Toto vylúčenie je odôvodnené skutočnosťou, že možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca našiel rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán niektorých kategórií zmlúv, t. j. rovnováhu, ktorú mal normotvorca Únie výslovne v úmysle zachovať (pozri v tomto zmysle uznesenie zo 7. decembra 2017, Woonhaven Antwerpen, C-446/17, neuvěřnené, EU:C:2017:954, body 25 a 26, ako aj citovanú judikatúru).
- 44 Z judikatúry Súdneho dvora v podstate vyplýva, že uvedená výnimka sa vzťahuje na iné záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, než sú ustanovenia týkajúce sa kontroly nekalých podmienok, najmä na ustanovenia týkajúce sa rozsahu právomocí vnútroštátneho súdu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky (pozri v tomto zmysle uznesenie zo 7. decembra 2017, Woonhaven Antwerpen, C-446/17, neuvěřnené, EU:C:2017:954, bod 27 a citovanú judikatúru).
- 45 V uznesení z 5. júla 2016, Banco Popular Español a PL Salvador (C-7/16, neuvěřnené, EU:C:2016:523, body 24 až 27), Súdny dvor už z hľadiska tejto judikatúry rozhodol, že sa vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 vzťahuje na vnútroštátne ustanovenie, akým je článok 1535 občianskeho zákonníka z dôvodu, že tento článok predstavuje kogentné ustanovenie a že sa netýka rozsahu právomocí vnútroštátneho súdu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky. V tejto poslednej súvislosti treba vo všeobecnosti dodať, že sa nezdá, že by sa uvedený článok 1535 vzťahoval na kontrolu nekalých podmienok.
- 46 Z hľadiska informácií obsiahnutých v rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa zdá, že to isté platí aj pre články 17 a 540 občianskeho súdneho poriadku, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 47 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na prvú otázku písm. a) a prvú otázku písm. b) vo veci C-96/16 tak, že smernica 93/13 sa má jednak vykladať v tom zmysle, že sa neuplatní na postup predajcu alebo dodávateľa spočívajúci v prevode alebo odkúpení pohľadávky voči spotrebiteľovi bez toho, aby bola taká možnosť prevodu stanovená v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, bez toho, aby bol spotrebiteľ vopred informovaný o tomto prevode alebo k tomuto prevodu udelil svoj súhlas, a bez toho, aby mu bolo umožnené odkúpiť svoj dlh a dosiahnuť tak jeho zánik tým, že nadobúdateľovi zaplatí sumu, ktorú nadobúdateľ zaplatil za uvedený prevod, navyšenú o uplatniteľné náklady, úroky a výdavky. Táto smernica sa jednak neuplatňuje ani na vnútroštátne ustanovenia, ako sú ustanovenia uvedené v článku 1535 občianskeho zákonníka, ako aj v článkoch 17 a 540 občianskeho súdneho poriadku, ktoré upravujú takúto možnosť odkúpenia a substitúciu prevodcu nadobúdateľom v prebiehajúcich súdnych konaniach.

O druhej otázke písm. a) vo veci C-96/16 a prvej otázke vo veci C-94/17

- 48 Svojou druhou otázkou písm. a) vo veci C-96/16 a prvou otázkou vo veci C-94/17 sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, či sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že jej odporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd), o ktorú ide o vo veci samej, podľa ktorej je jednostranne stanovená podmienka zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje uplatniteľnú sadzbu úrokov z omeškania, nekalá z dôvodu, že ukladá spotrebiteľovi, ktorý sa dostal do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu, pokiaľ táto sadzba prevyšuje o viac ako dva percentuálne body sadzbu bežných úrokov stanovených v tejto zmluve.

O prípustnosti

- 49 Tak Banco Santander a španielska vláda vo veci C-96/16, ako aj Banco de Sabadell vo veci C-94/17 tvrdia, že otázky uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku sú neprístupné z dôvodu, že sa týkajú čisto hypotetického problému.
- 50 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ, ktorý je založený na jednoznačnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý vec prejednáva a ktorý musí prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti konkrétneho prípadu posúdil tak potrebu, ako aj relevantnosť otázok položených Súdnemu dvoru. Preto, ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, bod 19, ako aj citovaná judikatúra).
- 51 Pri týchto otázkach totiž platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodovať o týchto otázkach, len ak najmä požiadavky na obsah návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvedené v článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora nie sú splnené, pokiaľ je zjavné, že výklad alebo posúdenie platnosti predpisu Únie, o ktoré žiada vnútroštátny súd, nemá žiadny vzťah k existencii alebo predmetu sporu vo veci samej, alebo pokiaľ ide o hypotetický problém (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, bod 20, ako aj citovanú judikatúru).
- 52 V prejednávanej veci, pokiaľ ide v prvom rade o druhú otázku písm. a) vo veci C-96/16, z rozhodnutia vnútroštátneho súdu v tejto veci vyplýva, že vnútroštátny súd ešte s konečnou platnosťou nerozhodol o nekalej povahe zmluvných podmienok, o ktoré ide vo veci samej, stanovujúcich sadzbu úrokov z omeškania. Okrem toho, ako uviedol generálny advokát v bode 53 svojich návrhov, z tohto istého rozhodnutia vyplýva, že touto otázkou sa v podstate vnútroštátny súd pýta, či je kritérium stanovené Tribunal Supremo (Najvyšší súd), ako bolo pripomenuté v bode 18 tohto rozsudku, v súlade so systémom ochrany spotrebiteľov zavedeným smernicou 93/13, keďže sa uplatňuje objektívne a automaticky bez toho, aby mal vnútroštátny súd, ktorý o predmetnej veci rozhoduje, možnosť prihliadnuť na všetky okolnosti daného prípadu. Odpoveď na túto otázku by bola pre uvedený súd užitočná najmä na účely určenia, z akých skutočností má vychádzať tento súd pri overení nekalej povahy podmienok vo veci samej.
- 53 Pokiaľ ide v druhom rade o prvú otázku vo veci C-94/17, taktiež nie je zjavné, že by táto otázka nemala žiadny vzťah k existencii alebo predmetu sporu vo veci samej, alebo že by išlo o čisto hypotetický problém. Ako uviedol generálny advokát v bode 54 svojich návrhov, vnútroštátny súd v podstate uviedol, že opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje, hoci sa konkrétne týka dôsledkov nekalej povahy predmetnej podmienky v prejednávanej veci, vyvoláva tiež pochybnosti o výklade ustanovení smernice 93/13, ktoré sa týkajú určenia tejto povahy. Okrem toho nemožno vylúčiť, že podľa španielskeho práva tento súd môže alebo musí *ex officio* preskúmať uvedenú povahu v rámci odvolania, ktoré mu bolo predložené a konkrétne kritériá, podľa ktorých musí byť táto povaha stanovená – otázka, o ktorej sa zdá, že ešte s konečnou platnosťou nerozhodol – a to o to viac, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora musí byť otázka, či má byť zmluvná podmienka vyhlásená za nekalú, považovaná za otázku verejného poriadku, pričom vnútroštátny súd je povinný, pokiaľ má na tento účel k dispozícii nevyhnutné informácie o právnom a skutkovom stave, posúdiť *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13 (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 44, a z 30. mája 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, body 40, 41 a 44).
- 54 V dôsledku toho sú druhá otázka písm. a) vo veci C-96/16 a prvá otázka vo veci C-94/17 prípustné.

O veci samej

– Úvodné pripomienky

- 55 Banco Santander, ako aj Banco de Sabadell tvrdia, že kritérium stanovené v judikatúre Tribunal Supremo (Najvyšší súd) v prejednávanej veci, ktoré je spomenuté v bode 18 tohto rozsudku, nie je záväzné. Podľa týchto bankových inštitúcií, hoci sa zdá, že španielske súdy v skutočnosti automaticky uplatňovali toto kritérium, vnútroštátny súd sa môže v prípade, ak to okolnosti prejednávanej veci odôvodňujú, od tohto kritéria odchyliť.
- 56 Okrem toho na pojednávaní pred Súdny dvorom španielska vláda uviedla, že judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd) dopĺňa vnútroštátny právny poriadok, keďže zabezpečuje jednotný výklad práva vnútroštátnymi súdmi. Podľa tejto vlády však táto judikatúra nemá záväznú povahu v tom zmysle, že nepôsobí normatívne *erga omnes*, nemá silu zákona a nie je prameňom práva v tomto právnom poriadku. Súdy nižšieho stupňa sa tak môžu od nej odchyliť a pokúsiť sa priviesť Tribunal Supremo (Najvyšší súd) k jej zmene. Uvedená vláda dodala, že táto judikatúra má však silu príkladnosti v tom zmysle, že Tribunal Supremo (Najvyšší súd) môže rozhodnutia vnútroštátnych súdov nižšieho stupňa zrušiť, ak sa od tejto judikatúry odchyli.
- 57 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že pokiaľ ide o výklad ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, Súdny dvor sa v zásade musí oprieť o posúdenie vnútroštátneho súdu. Podľa ustálenej judikatúry Súdny dvor nemá totiž právomoc vykladať vnútroštátne právo členského štátu (rozsudok zo 16. februára 2017, Agro Foreign Trade & Agency, C-507/15, EU:C:2017:129, bod 23, ako aj citovaná judikatúra).
- 58 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 65 až 67 svojich návrhov, z rozhodnutí vnútroštátnych súdov vyplýva, že podľa týchto súdov Tribunal Supremo (Najvyšší súd) stanovil v judikatúre, o ktorú ide vo veci samej, nevyvrátiteľnú domnienku, podľa ktorej je podmienka, ktorá zodpovedá kritériu uvedenému v bode 18 tohto rozsudku, nekalá.
- 59 Okrem toho z týchto rozhodnutí, ako aj z úvah uvedených v bode 56 tohto rozsudku v podstate tiež vyplýva, že záväznú povahu tejto judikatúry z hľadiska španielskych súdov nižšieho stupňa nemožno vylúčiť v tom zmysle, že tieto súdy sú povinné vyhlásiť takúto podmienku za nekalú, inak hrozí, že ich rozhodnutia Tribunal Supremo (Najvyšší súd) v rámci konania o odvolaní zruší.
- 60 Za týchto podmienok musí Súdny dvor odpovedať na položené otázky a vychádzať pritom z predpokladov uvedených v predchádzajúcich dvoch bodoch tohto rozsudku.
- 61 Okrem toho treba uviesť, že hoci z judikatúry Tribunal Supremo (Najvyšší súd) v prejednávanej veci vyplýva, že každá podmienka, ktorá spĺňa kritérium uvedené v bode 18 tohto rozsudku, je považovaná za nekalú, nezdá sa, že by táto judikatúra naopak zbavovala vnútroštátny súd možnosti považovať podmienku zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá nespĺňa toto kritérium, t. j. podmienku stanovujúcu sadzbu úrokov z omeškania, ktorá neprevyšuje o viac ako dva percentuálne body sadzbu bežných úrokov stanovených touto zmluvou, tiež za nekalú a prípadne ju neuplatniť, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

– O druhej otázke písm. a) vo veci C-96/16 a prvej otázke vo veci C-94/17

- 62 Na účely odpovede na položené otázky treba na úvod uviesť, že sa zdá, že Tribunal Supremo (Najvyšší súd) vychádzal pri vymedzení kritéria uvedeného v bode 18 tohto rozsudku z usmernení stanovených Súdny dvorom, pokiaľ ide o posúdenie prípadnej nekej povahy zmluvnej podmienky, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

- 63 Z úvah uvedených v bodoch 17 až 19 tohto rozsudku, ako aj zo spisu, ktorým disponuje Súdny dvor, totiž vyplýva, že Tribunal Supremo (Najvyšší súd) na tento účel skúmal uplatniteľné vnútroštátne pravidlá v rôznych oblastiach práva a mal v úmysle určiť výšku sadzby úrokov z omeškania, s ktorou by mohol na konci individuálneho dojednania rozumne súhlasiť spotrebiteľ, s ktorým sa zaobchádza čestne a spravodlivo, pričom sa zabezpečí okrem iného zachovanie funkcie týchto úrokov, ktorou je predovšetkým odradiť od omeškania s platbou a odškodniť primeraným spôsobom veriteľa v prípade takýchto omeškaní. Zdá sa teda, že Tribunal Supremo (Najvyšší súd) konal v súlade s požiadavkami pripomenutými najmä v rozsudku zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, body 68, 69, 71 a 74).
- 64 Pokiaľ ide o otázku, či smernica 93/13 bráni uplatneniu kritéria stanoveného judikatúrou, ako je kritérium uvedené v bode 18 tohto rozsudku, z ktorého vyplýva, že pre každú zmluvnú podmienku, ktorá toto kritérium spĺňa, platí nevyvrátiteľná právna domnienka o jej nekalej povahe, treba pripomenúť, že táto smernica vychádza z predpokladu, že sa spotrebiteľ v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti (rozsudok z 21. decembra 2016, Biuro podróży „Partner“, C-119/15, EU:C:2016:987, bod 28, a citovaná judikatúra).
- 65 Vzhľadom na toto znevýhodnené postavenie uvedená smernica stanovuje vo svojom článku 3 ods. 1 zákaz štandardizovaných podmienok, ktoré napriek požiadavke dobrej viery spôsobujú v neprospech spotrebiteľa značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy (rozsudok z 21. marca 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, bod 42).
- 66 Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby overil, či zmluvné podmienky, o ktorých rozhoduje, musia byť považované za nekalé, pričom v zásade zohľadní v súlade s článkom 4 ods. 1 tejto istej smernice všetky okolnosti prejednávanej veci (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 71).
- 67 Súdny dvor z týchto ustanovení, ako aj z článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice 93/13 v podstate vyvodil, že táto smernica bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vymedzuje kritérium, z hľadiska ktorého má byť posúdená nekalá povaha zmluvnej povahy v prípade, že táto právna úprava bráni vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o podmienke, ktorá toto kritérium nespĺňa, posúdiť túto povahu, a prípadne vyhlásiť túto podmienku za nekalú a zrušiť ju (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. januára 2015, Unicaja Banco a Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21, body 28 až 42). Ako bolo uvedené v bode 61 tohto rozsudku, nezdá sa však, že by judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd) v prejednávanej veci mala takýto účinok.
- 68 V tejto súvislosti generálny advokát v bode 60 svojich návrhov v podstate uviedol, že nemožno vylúčiť, že súdy vyššieho stupňa členského štátu, ako je Tribunal Supremo (Najvyšší súd), môžu v rámci ich úlohy harmonizácie výkladu práva a v záujme právnej istoty vypracovať pri dodržaní smernice 93/13 určité kritériá, podľa ktorých musia súdy nižšieho stupňa skúmať nekalú povahu zmluvných podmienok.
- 69 Aj keď sa nezdá, že by judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd) vo veci samej patrila pod prísnejšie ustanovenia, ktoré môžu prijať členské štáty, aby sa podľa článku 8 tejto smernice zabezpečila vyššia úroveň ochrany spotrebiteľa okrem iného vzhľadom na to, že ako uviedla španielska vláda na pojednávaní pred Súdnym dvorom, táto judikatúra nemá silu zákona ani nepredstavuje prameň práva v španielskom právnom poriadku, nič to nemení na tom, že vytvorenie kritéria stanoveného judikatúrou Tribunal Supremo (Najvyšší súd), o aké ide v prejednávanej veci, je v súlade s cieľom ochrany spotrebiteľov sledovaným uvedenou smernicou. Z článku 3 ods. 1 smernice 93/13, ako aj zo všeobecnej systematiky tejto smernice vyplýva, že cieľom tejto smernice nie je zabezpečiť celkovú zmluvnú rovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ale skôr zabrániť tomu, aby došlo k nerovnováhe medzi týmito právami a povinnosťami na úkor spotrebiteľov.

- 70 Z toho vyplýva, že uvedená smernica nebráni zavedeniu takéhoto kritéria.
- 71 Na druhú otázku písm. a) vo veci C-96/16 a prvú otázku vo veci C-94/17 je preto potrebné odpovedať tak, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd), o ktorú ide o vo veci samej, podľa ktorej je jednostranne stanovená podmienka zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje uplatniteľnú sadzbu úrokov z omeškania, nekalá z dôvodu, že ukladá spotrebiteľovi, ktorý sa dostal do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu, pokiaľ táto sadzba prevyšuje o viac ako dva percentuálne body sadzbu bežných úrokov stanovených v tejto zmluve.

O druhej otázke písm. b) vo veci C-96/16 a druhej otázke vo veci C-94/17

- 72 Svojou druhou otázkou písm. b) vo veci C-96/16 a druhou otázkou vo veci C-94/17 sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, či sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že jej odporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd) v prejednávanej veci, podľa ktorej dôsledok nekalej povahy jednostranne stanovenej podmienky zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje sadzbu úrokov z omeškania, spočíva v celkovom zrušení týchto úrokov, pričom bežné úroky stanovené v tejto zmluve budú naďalej plynúť.
- 73 Na účely odpovede na tieto otázky treba pripomenúť, že v súlade s článkom 6 ods. 1 smernice 93/13 má vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o nekalej zmluvnej podmienke, len povinnosť túto podmienku neuplatniť, aby voči spotrebiteľovi nevyvolávala záväzné účinky, pričom nemá právomoc meniť obsah tejto podmienky. Táto zmluva musí totiž v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia uvedenej podmienky, pokiaľ je jej ďalšia právna existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva (rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 71 a citovaná judikatúra).
- 74 Aj keď Súdny dvor uznal možnosť vnútroštátneho súdu nahradiť nekalú podmienku ustanovením vnútroštátneho práva, ktoré má dispozitívnu povahu, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že táto možnosť sa obmedzuje na prípady, v ktorých by bol súd nútený z dôvodu neplatnosti tejto podmienky zrušiť zmluvu v celom rozsahu, čím by spotrebiteľa vystavil takým dôsledkom, ktoré by ho penalizovali. V tejto súvislosti, ako v podstate rozhodol Súdny dvor, nemôže mať zrušenie podmienky zmluvy o úvere, ktorá stanovuje uplatniteľnú sadzbu úrokov z omeškania, negatívne dôsledky pre dotknutého spotrebiteľa, keďže sumy, ktoré môže veriteľ od spotrebiteľa vymáhať, budú nevyhnutne nižšie v prípade neuplatnenia týchto úrokov z omeškania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. januára 2015, Unicaja Banco a Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21, body 33 a 34).
- 75 Okrem toho smernica 93/13 nevyžaduje, aby vnútroštátny súd neuplatnil, okrem podmienky vyhlásenej za nekalú, podmienky, ktoré neboli považované za nekalé. Cieľom sledovaným touto smernicou je totiž ochrana spotrebiteľa a nastolenie rovnováhy medzi zmluvnými stranami vylúčením uplatnenia podmienok považovaných za nekalé, pričom sa má v zásade zachovať platnosť iných podmienok predmetnej zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. mája 2013, Jörös, C-397/11, EU:C:2013:340, bod 46, a z 31. mája 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, bod 32).
- 76 Z uvedenej smernice predovšetkým nevyplýva, že neuplatnenie alebo zrušenie podmienky zmluvy o úvere stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania z dôvodu jej nekalej povahy by malo tiež viesť k nepoužitiu alebo zrušeniu podmienky tejto zmluvy stanovujúcej sadzbu bežných úrokov, a to o to viac, že tieto rozdielne podmienky musia byť jasne odlišné. V tejto poslednej súvislosti treba totiž uviesť, ako vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vo veci C-94/17, že cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie svojej povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve,

odradíť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinností a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku. Bežné úroky majú naopak funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia.

- 77 Ako uviedol generálny advokát v bode 90 svojich návrhov, tieto úvahy sa uplatňujú bez ohľadu na to, akým spôsobom je formulovaná zmluvná podmienka stanovujúca úroky z omeškania a zmluvná podmienka stanovujúca bežné úroky. Konkrétne, tieto úvahy platia nielen, keď je sadzba úrokov z omeškania vymedzená nezávisle od sadzby bežných úrokov v odlišnej podmienke, ale aj keď sú úroky z omeškania vymedzené vo forme navýšenia sadzby bežných úrokov o určitý počet percentuálnych bodov. V tomto poslednom uvedenom prípade, kde nekalá podmienka spočíva v tomto navýšení, smernica 93/13 vyžaduje len zrušenie uvedeného navýšenia.
- 78 S výhradou overení, ktoré majú vykonať vnútroštátne súdy, z návrhov vnútroštátnych súdov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že riešenie prijaté v judikatúre Tribunal Supremo (Najvyšší súd), o ktorú ide vo veci samej, vedie k tomu, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval nekalú povahu podmienky zmluvy o úvere stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania, vylučuje jasne a jednoducho uplatnenie tejto podmienky alebo navýšenia týchto úrokov v porovnaní s bežnými úrokmami bez toho, aby bolo možné nahradiť uvedenú podmienku dispozitívnymi vnútroštátnymi ustanoveniami a aby bolo možné zmeniť predmetnú podmienku, pričom sa zachová platnosť iných ustanovení tejto zmluvy, najmä ustanovenia týkajúceho sa bežných úrokov.
- 79 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku písm. b) vo veci C-96/16 a na druhú otázku vo veci C-94/17 odpovedať tak, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd), o ktorú ide vo veci samej, podľa ktorej dôsledok nekalej povahy jednostranne stanovenej podmienky zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje sadzbu úrokov z omeškania, spočíva v celkovom zrušení týchto úrokov, pričom bežné úroky stanovené v tejto zmluve naďalej plynú.

O tretej otázke vo veci C-94/17

- 80 Vzhľadom na zápornú odpoveď na druhú otázku vo veci C-94/17 nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku v tejto veci.

O trovách

- 81 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

- 1. Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že sa jednak neuplatňuje na postup predajcu alebo dodávateľa spočívajúci v prevode alebo odkúpení pohľadávky, ktorú mal voči spotrebiteľovi bez toho, aby bol taký prevod stanovený v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, bez toho, aby bol spotrebiteľ vopred informovaný o tomto prevode alebo k tomuto prevodu udelil svoj súhlas, a bez toho, aby mu bolo umožnené odkúpiť svoj dlh a dosiahnuť tak jeho zánik tým, že nadobúdateľovi zaplatí sumu, ktorú nadobúdateľ zaplatil za uvedený prevod, navýšenú o uplatniteľné náklady, úroky a výdavky. Táto smernica sa jednak neuplatňuje ani na vnútroštátne ustanovenia, ako sú ustanovenia uvedené v článku 1535 Código civil (občiansky**

zákonník), ako aj v článkoch 17 a 540 Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (občiansky súdny poriadok), ktoré upravujú takúto možnosť odkúpenia a substitúciu prevodcu nadobúdateľom v prebiehajúcich súdnych konaniach.

- 2. Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), o ktorú ide vo veci samej, podľa ktorej je jednostranne stanovená podmienka zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje uplatniteľnú sadzbu úrokov z omeškania, nekalá z dôvodu, že ukladá spotrebiteľovi, ktorý sa dostal do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu, pokiaľ táto sadzba prevyšuje o viac ako dva percentuálne body sadzbu bežných úrokov stanovených v tejto zmluve.**
- 3. Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), o ktorú ide vo veci samej, podľa ktorej dôsledok nekalej povahy jednostranne stanovenej podmienky zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje sadzbu úrokov z omeškania, spočíva v celkovom zrušení týchto úrokov, pričom bežné úroky stanovené v tejto zmluve naďalej plynú.**

Podpisy